

તીર્થ પરિચય

રાજગીરી

જૈન ઇતિહાસમાં રાજગીરી તીર્થનું અત્યંત મહત્વપૂર્ણ સ્થાન છે. આ પ્રાચીન ભૂમિનો ઇતિહાસ ચાલ્ડવોના પ્રતિસ્પર્ધી જરાસંઘ થી શરૂ થાય છે અને મગધ દેશના અનેક રાજાઓના સ્વર્ણયુગના સમયની સ્મૃતિઓથી તાજો થાય છે. ભગવાન મહાવીર અને બુદ્ધે ધર્મચક્રો અહીં પ્રવર્તાવ્યા હતા.

શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામિ ભગવાનના ચાર કલ્યાણકો રચન, જન્મ, દીક્ષા અને કેવલજ્ઞાન અહીં થયા હતા. શ્રી મહાવીર સ્વામિ ભગવાને આઠમું ચાતુર્માસ અહીં કરેલ હતું. અનંત લબ્ધિનિધાન શ્રી ગૌતમસ્વામિ પિગેરે અગીયાર ગણધરોની નિર્વાણ ભૂમિ રાજગીરીનો વૈભારગિરિ પર્વત છે. શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામિ ભગવાનની કઠોર તપશ્ચર્યાનું પ્રથમ પારણું અહીં થયેલ હતું.

જૈન સાહિત્યમાં જેમના નામો સ્વર્ણાકિત થયેલા છે અને જેમને આજનું જગત હજુ પણ સંભાળે છે એવી મહાન વિભૂતિઓ મહારાજા શ્રેણિક, અભયકુમાર, ઘન્ના-શાલીભદ્ર, પુણિયા શ્રાવક, સુલસા શ્રાવિકા પિગેરે નરરત્નોની આ જન્મભૂમિ છે.

શાલીભદ્રની અખૂટ સમુદ્ધિ છતાં ઘન્નાની ટકોરથી મહાવીર પ્રભુને ચરણે જઈ અહીં દીક્ષા લીધેલી. બુદ્ધિમાન મંત્રીશ્વર અભયકુમારે અહીં દીક્ષા લીધેલી. શ્રી પ્રસન્નચંદ્ર રાજર્ષિને અહીં ઉદ્યાનમાં કેળવજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયેલું. શાલીભદ્રજીએ ચારિત્ર લઈને ઘગ ઘગતી શિલા ઉપર અણસણ કરી આત્મ સાધેલું. શ્રી વ્રજસ્વામિજી મહારાજે અહીં અણસણ કરેલું. પ્રભવ ચોર પણ અહીં જ પ્રતિબોધ પામી દીક્ષિત થયા હતા. આવા અનેક મહાન આત્માઓ આ રાજગીરી ના રત્નો હતા.

અહીંયાત્રાણુઓ માટે ધર્મશાળા તથા ભોજનશાળા છે. બાજુમાં ભવ્ય અને સુંદર કારીગરીવાળુ શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામિ ભગવાનનું નૌલખુ જિનાલય છે. તેની નીચે શ્રી મહાવીર સ્વામિ ભગવાનનું ભવ્ય ગોલ્ડન કાર્યનું મંદિર છે.

અહીં શ્વેતાંબર, દિગંબર, સનાતન ધર્મશાળાઓ તથા બાબુ નહારજીનો બંગલો યાત્રાણુઓને ઉતરવા માટે છે.

નિયમો વિના નો માનવી, લગામ વિના ના ઘોડા જેવો છે.

મુખ્ય જિનાલયથી ૨ K.m. દૂર પુનિત કલ્યાણકીના પાંચ પહાડી (૧) વિપુલગિરિ (૨) રત્નાગિરિ (૩) ઉદયગિરિ (૪) સ્વર્ણગિરિ (૫) વૈભારગિરિ નૈસર્ગિક સૌંદર્યથી ભરેલા છે. સવારે ૧૧ વાગ્યા પછી પહાડ્યાત્રાએ નીકળવું યોગ્ય નથી. પહાડ્યાત્રા સુપમાં કરવી. બહેનો તથા બાળકોને સાથે રાખવા, જોખમ સાથે લઈને ન જવું. ડોળી ની વ્યવસ્થા ધર્મશાળા પેઢી ઉપરથી થઈ શકે છે, તેનો ચાર્જ નીચે મુજબ છે.

શ્રી રાજગીરી પહાડ યાત્રા ડોળી ના ભાવ

વજન	એક પહાડના	બે પહાડના	બેથી વધુ પહાડના
૧ થી ૫૦	રૂ. ૬૦૦	રૂ. ૯૦૦	રૂ. ૧૨૦૦
૫૧ થી ૬૦	રૂ. ૭૦૦	રૂ. ૧૦૦૦	રૂ. ૧૪૦૦
૬૧ થી ૭૦	રૂ. ૮૦૦	રૂ. ૧૧૦૦	રૂ. ૧૬૦૦
૭૧ થી ૮૦	રૂ. ૯૦૦	રૂ. ૧૨૦૦	રૂ. ૩૬૦૦
૮૧ થી ૯૦ (પુરશી)	રૂ. ૨૦૦૦	રૂ. ૨૬૦૦	રૂ. ૪૦૦૦
૯૧ થી ૧૦૦ (પુરશી)	રૂ. ૨૨૦૦	રૂ. ૨૮૦૦	રૂ. ૪૪૦૦
૧૦૧ થી ૧૧૦ (પુરશી)	રૂ. ૨૪૦૦	રૂ. ૩૦૦૦	રૂ. ૪૮૦૦
૧૧૧ થી વધુ (પુરશી)	રૂ. ૩૦૦૦	રૂ. ૩૫૦૦	રૂ. ૫૫૦૦

◆ રૂ. ૫૦૦ ધર્મશાળા થી બેસીને જઈએ તો તળેટી સુધીના. (પુરશીના રૂ. ૧૦૦૦/-)

◆ રૂ. ૨૫૦ બાળક ના અલગ.

પહાડ ઉપર નહાવાની વ્યવસ્થા નથી, માટે પૂજા કરનારે ધર્મશાળાએથી નહાઈને જવું. ટાંગા સવારીમાં ધર્મશાળા થી પર્વતયાત્રા અને દર્શનીય સ્થળોનું આવવા-જવાનું ટાંગા સવારીનું યાત્રિક દીઠ ભાડુ અંદાજે રૂ. ૨૦૦/- હોય છે. પર્વત પર ન જવું હોય તો ફક્ત દર્શનીય સ્થળોનું ભાડું યાત્રિક દીઠ અંદાજે રૂ. ૧૫૦/- હોય છે. એક ટાંગામાં ઓછામાં ઓછા ૪ અને વધુમાં વધુ ૬ યાત્રિકે જ બેસવું. ભાડું ધર્મશાળાએ પરત આવીને આપવું.

પહેલો પહાડ વિપુલગિરિ તથા પાંચમો પહાડ વૈભારગિરિ સામ-સામે છે.

અન્ય જોવાલાયક સ્થળો :- નંદ મણિયારની વાવ, સ્વર્ણગુફા, ગરમ પાણીના ઝરણા, વિશ્વશાંતિ સ્તૂપ (રોપ-વે), જાપાની બુદ્ધિષ્ટ મંદિર તેમજ શ્રી અમરમુનિજી સ્થાપિત “વિરાયતન” મ્યુઝિયમ ખાસ જોવાલાયક છે.

જેણે મનને જીત્યું, તેણે સર્વ ઈંદ્રિયો જીતી.

(૧) શ્રી વિપુલગિરિ :- આ પહાડ ચઢવાના ૫૫૫ પગથીયા છે. ઉપર શ્રી મુનિસુપ્રત સ્વામિ ભગવાનનું નયનરમ્ય જિનાલય છે, જેમાં તેની મૂર્તિ સાથે શ્રી આદિનાથ ભગવાન અને શ્રી મહાવીર સ્વામિ ભગવાનની ચરણ પાદુકાઓ છે. ઉપર જતા રસ્તામાં અર્ધમુક્તા મુનિનું ભવ્ય મંદિર આવે છે.

(૨) શ્રી રત્નાગિરિ :- પ્રથમ પહાડ ઉપરથી જ સીધા આ બીજા પહાડ ઉપર જઈ શકાય છે. નીચે ઉતરવાનો માર્ગ અલગ છે તેમાં ૧૨૭૭ પગથીયા છે. આ પહાડ ઉપર શ્રી ચંદ્રપ્રભુ સ્વામિ, શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન, શ્રી નેમિનાથ ભગવાન તથા શ્રી અભિનંદન સ્વામિનું ચૌમુખી જિનાલય આવેલ છે, તેમજ શ્રી નેમિનાથ ભગવાન, શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન, શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન તથા શ્રી વાસુપૂજ્ય ભગવાનની ચરણ પાદુકા છે.

(૩) શ્રી ઉદયગિરિ :- આ પહાડ ચઢવાના ૭૮૨ પગથીયા છે. ઉપર શ્રી શામળિયા પાર્શ્વનાથ ભગવાનનું વિશાળ જિનાલય છે, બાજુમાં બે ચરણ પાદુકાઓ તથા ચાર બાજુ દેરીમાં ચરણ પાદુકાઓ છે. તળેટીમાં ભાતા ઘર છે, ભાતા માટે યાત્રા પહેલા પેઢીમાંથી પાસ લેવો જરૂરી છે.

(૪) શ્રી સ્વર્ણગિરિ :- આ પહાડ ચઢવાના ૧૦૬૪ પગથીયા છે. ઉપર શ્રી આદીનાથ ભગવાનનું આરસનું જિનાલય છે, તેમાં શ્રી મહાવીર સ્વામિ ભગવાન પિગેરેની ચરણ પાદુકાઓ છે. આ પહાડની યાત્રા સમૂહમાં જ કરવી જરૂરી છે.

(૫) શ્રી વૈભારગિરિ :- આ પહાડ ચઢવાના ૫૩૧ પગથીયા છે. ઉપર ૬ જિનાલય છે, જેમાં શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન, શ્રી મહાવીર સ્વામિ અને ઘઘ્નાશાલી ભદ્ર, શ્રી મહાવીર સ્વામિ, શ્રી મુનિસુપ્રત સ્વામિ, શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામિ, શ્રી ગૌતમ સ્વામિ પિગેરેની મૂર્તિઓ તથા તેમની ચરણ પાદુકાઓ છે. ઉપર જૈન મંદિરના પ્રાચીન ખંડેરો તથા સપ્તપર્ણી ગુફા પણ જોવાલાયક છે. શ્રી ગૌતમ સ્વામિ પિગેરે ૧૧ ગણધરો આ પહાડ ઉપર નિર્વાણ પામેલ હતા. તળેટીમાં સપ્તધારા ગરમ પાણીના કુંડ છે. પરત થતા રસ્તામાં મણીયાર મઠ અને શનિ ગુફા આવેલ છે.

ઈચ્છાઓ ઓછી કરો, દુઃખ આપોઆપ ઓછું થઈ જશે.

વારાણસી (બનારસ)

શ્રી ભેલુપુર તીર્થ

- મૂળનાયક : શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન, શ્વેત વર્ણ, પદ્માસનસ્થ.
તીર્થસ્થળ : બનારસ શહેરના ભેલુપુર મહોલ્લામાં આ તીર્થસ્થળ આવેલું છે. આ સ્થળ જોડે આદિશ્વર ભગવાનના સમયનો ઇતિહાસ જોડાયેલો છે. ત્યારબાદ શ્રી રાજા અશ્વસેનના રાણી વામાદેવીની ક્રૂપે ત્રેવીસમાં તીર્થકર શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનનો અહીં જન્મ થયેલ છે. અહીં શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનના ચાર (ચ્યવન, દીક્ષા, જન્મ, કેવળજ્ઞાન) કલ્યાણક થયેલ છે. આ ઉપરાંત અહીં ૧૨ શ્વેતાંબર અને ૧૨ દિગંબર મંદિરો છે. અહીંથી વારાણસી સ્ટેશન ૩ કિ.મી. છે રહેવા માટે ઘર્મશાળાઓ છે.

શ્રી ચંદ્રપુરી તીર્થ

- મૂળનાયક : શ્રી ચંદ્રપ્રભુ ભગવાન, શ્વેત વર્ણ, પદ્માસનસ્થ.
તીર્થસ્થળ : આઠમા તીર્થકર શ્રી ચંદ્રપ્રભુ ભગવાનથી આ સ્થળનો ઇતિહાસ શરૂ થાય છે. પોષ વદ બારશના શુભ દિવસે શ્રી મહાસેન રાજા અને રાણી લક્ષ્મીમતિની ક્રૂપે શ્રી ચંદ્રપ્રભુનો જન્મ થયો. તેમણે દીક્ષા તથા કેવળજ્ઞાન પણ અહીં જ પ્રાપ્ત કરેલ છે. આ પ્રમાણે ભગવાનના ચાર કલ્યાણક (ચ્યવન, જન્મ, દીક્ષા, કેવળજ્ઞાન) આ પવિત્ર ભૂમિમાં થયેલ છે. બનારસ (હાલનું વારાણસી) થી ૨૩ કિ.મી. અને કાદીપુરથી ૫ કિ.મી. ચંદ્રપુરી ગામે આ સ્થળ છે.

શ્રી સિંહપુરી તીર્થ

- મૂળનાયક : શ્રી શ્રેયાંસનાથ ભગવાન, શ્વેત વર્ણ, પદ્માસનસ્થ.
તીર્થસ્થળ : હીરાવણપુર ગામે આવેલા આ સ્થળે તત્કાલીન રાજા શ્રી વિષ્ણુદેવની રાણી વિષ્ણુદેવીની ક્રૂપે અગિયારમાં તીર્થકર શ્રેયાંસનાથ ભગવાનનો જન્મ થયેલ છે. ભગવાનના ચાર કલ્યાણક (ચ્યવન, જન્મ, દીક્ષા, કેવળજ્ઞાન) આ ભૂમિમાં થયેલા છે. આ ઉપરાંત અહીં ૨૨૦૦ વર્ષ જુનો ૧૦૩ ફુટ ઉંચો અષ્ટકોણ આકારનો સ્તૂપ છે. શ્રી ગૌતમબુદ્ધ જોડે પણ આ સ્થળનો ઇતિહાસ સંકળાયેલો છે. બનારસ છાવણી સ્ટેશન થી ૮ કિ.મી., સારનાથ થી ૨ કિ.મી.ના અંતરે છે.

શ્રી ભૈદની તીર્થ

- મૂળનાયક : શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાન, શ્વેત વર્ણ, પદ્માસનસ્થ.
તીર્થસ્થળ : ભૈલપુર(બનારસ), વારાણસી થી ૨ કિ.મી. દૂર ગંગા નદીના કિનારે જેન ઘાટના સ્થળે, શ્રી પ્રતિષ્ઠા રાજાની પૃથ્વી રાણીની ક્રૂપે સાતમા તીર્થકર શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાનનો જન્મ થયેલ છે. આ સ્થળે ભગવાનના ચાર કલ્યાણક (ચ્યવન, જન્મ, દીક્ષા, કેવળજ્ઞાન) થયેલ છે.

પરસેવાની કમાણીથી જ “પરસેવા” કરે તે માણસ મહાન છે.

કુંડલપુર

વડગામ નામે ઓળખાતું આ કુંડલપુર ગામ શ્રી વીરપ્રભુના ગણધર શ્રી ઈશ્વરભૂતિ ગૌતમ સ્વામિ, શ્રી અગ્નિભૂતિ અને શ્રી વાયુભૂતિ નામના ત્રણે ભાઈઓની જન્મભૂમિ છે. પ્રાચીન કાળમાં અત્રે ૧૬ દેરાસરો હતા. શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનની શ્યામવર્ણી પ્રાચીન પ્રતિમા અને ધર્મશાળામાં આવેલા જિનાલયમાં બિરાજમાન છે. રંગમંડપની સામે નંદીશ્વરકૃપની રચના કરેલ છે. કુવા નજીક આવેલા એક સુંદર નાની છત્રી તળે દાદાજીના પગલાં છે.

નાલંદા વિદ્યાપીઠ પણ અહીં આવેલ છે. ત્યાં શ્રી મહાવીર સ્વામિ ભગવાને ૧૪ ચાતુર્માસ ગાળ્યા હતા. ગોશાલિકને ભગવાન મહાવીરનો મેળાપ અહીં જ થયો હતો.

અહીં શ્રી ગૌતમસ્વામીની સ્તુતિની સ્તવના કરવી.

લછવાડ

લિચ્છવી રાજાઓના નામ ઉપરથી લછવાડ નામે જાણીતું આ ગામ ક્ષત્રિયકુંડથી ૫ કિ.મી. દૂર છે. અહીં શ્રી મહાવીર પ્રભુનું દેરાસર અને બાજુમાં ધર્મશાળા છે. શ્રી વીર પ્રભુએ પોતાની પુત્રી પ્રિયદર્શના અને જમાઈ જમાલીને અહીં જ દીક્ષા આપેલી. કુંડેઘાટ પહાડની નીચે કુમારિષ નામનું ગામ છે ત્યાં પ્રભુને પહેલો ગોવાલિયાનો ઉપસર્ગ થયો હતો.

અહીંથી પહાડયાત્રા જવા માટે તળેટી સુધી ટ્રેકટર, ગ્રુપ, રીક્ષા, ટાંગા વિગેરે મળે છે. તેનો ચાર્જ આવવા-જવાના યાત્રિક દીઠ અંદાજે રૂ. ૮૦/- હોય છે. પહાડ યાત્રા શક્ય ત્યાં સુધી વાહનોમાં ન કરતા ગ્રુપમાં સાથે ચાલીને કરવી વધુ સલામત અને હિતાવહ છે. પહાડ ૫ કિ.મી. ચઢવાનો છે, જે ચડતા લગભગ દોઢ કલાકનો સમય લાગે છે. પહાડયાત્રા દરમિયાન કોઈપણ જાતનું ખોખમ સાથે ન લઈ જતા ધર્મશાળા ખાતે લોકરૂમમાં રાખીને જવું. પહાડ ચઢવા ડોલીઓ મળે છે તે માટેની વજન ચીકી ધર્મશાળા ઉપરથી સાથે લઈ જવી. ડોલીનો ભાવ ૧ કિલો વજનના રૂ. ૧૫/- + ૧૦૦ રૂ. ભોજનના તેમજ ખુરશી ડોલીના ૧ કિલો વજનના રૂ. ૩૦/- + ૨૦૦ રૂ. ભોજનના હોય છે.

ખાતે વક્ત સ્વાદ નહીં, ખાને કે બાદ પ્રમાદ નહીં, તો ગ્રુવન બરબાદ નહીં.

ક્ષત્રિય કુંડ

લછવાડ ધર્મશાળાથી ૫ K.m.ને અંતરે ક્ષત્રિયકુંડ પહાડની તળેટી આવે છે. અહીંથી વીરપ્રભુની ૧૫૧૦ વર્ષ જુની રચવન અને દીક્ષા કલ્યાણકોની બે દેરીઓ આવેલી છે. એક જ સાંકડી 'બહુવારી' નામની નદીની પાંચ વખત સ્પર્શના કરીને પાંચ પહાડો નામે ઢીગાર, કેંદુઆ, ચીકાન, પસરવા, ગેબેઠના વટાવ્યા બાદ ૫ K.m. ના ચઢાણ પછી શ્રી મહાવીરસ્વામિ ભગવાનનું વિશાળ કળામય દેરાસર આવે છે. આ જગ્યા શ્રી વીરપ્રભુની જન્મ કલ્યાણકની છે. આ પ્રદેશ સૃષ્ટિ સૌંદર્યથી ભરપુર છે. આ પહાડ ઉપર "જ્ઞાતવન ખંડ" નામનું વિશાળ ઉપવન છે. આ ઉપવનમાં શ્રી વીર પ્રભુએ દીક્ષા લીધેલી. પ્રભુએ અનેક પ્રકારના ઉપસર્ગો સહન કરી ઋજુવાલિકામાં કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું. પ્રભુએ અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય અને અપરિગ્રહને મહાન ધર્મ જ નહિ પરંતુ માનવધર્મ બનાવ્યો. વિશ્વના દરેક જીવ પ્રત્યે કરૂણાતાનો ઉપદેશ આપ્યો.

અહીંથી ૬ કિલોમીટર દૂર બ્રાહ્મણકુંડ નામનું ગામ છે. જ્યાં ઋષભદત અને દેવાનંદા માતાને ભગવાને દીક્ષા આપી હતી.

અહીં ૨૬૦૦ વર્ષ પ્રાચીન અને શ્રી વીર પ્રભુના ભાઈ નંદીવર્ધન દ્વારા સ્થાપિત કરાવેલ શ્યામવર્ણી, પદમાસન ધારી, ૨૭ ઇંચ ઉંચી, પરીકર સહીત, કસોટી પત્થરની બનેલી શ્રી વીર પ્રભુની પ્રતિમાજી બીરાજમાન છે.

અહીં શ્રી વીરપ્રભુની એક જ પ્રતિમાજી છે. તેને કેશર પૂજા પહેલા ચંદનનું તેલ લગાવવામાં આવે છે. પ્રતિમાજી ઉપર વરખ લગાવવાની મનાઈ છે. અહીં ઉગતા વિવિધ રંગોના ગુલાબનો સુંદર હાર ગુંથ્યા વગર એક વિશેષ પ્રકારથી બનાવવામાં આવે છે અને દરરોજ આ રીતે બનાવેલ એક જ મોટો ફુલહાર પ્રભુજીને ચઢાવવામાં આવે છે.

મંદિરમાં દરરોજ એક જ આરતી ગાવામાં આવે છે. જેમાં શ્રી વીર પ્રભુના જીવન પ્રસંગો ગુંથવામાં આવેલ છે.

અહીં મૂળનાયકની પ્રતિમા ઉપર સાં. ૧૫૭૯નો આલેખ સરળતાથી વાંચી શકાય છે. બહાર ચંપાનું વૃક્ષ પણ અતિ પ્રાચીન માનવામાં આવે છે.

યાત્રા બાદ તળેટીમાં દીક્ષા કલ્યાણકની દેરી પાસે ભાતુ આપવામાં આવે છે.

શ્રી મહાવીર સ્વામિ ભગવાનના રચવન, જન્મ અને દીક્ષા કલ્યાણકો થી પવિત્ર આ ભૂમિ છે. આવું પવિત્ર રમણીય, શીતલ અને શાંત સ્થળ આત્માને કલ્યાણના માર્ગે શુકલ ધ્યાને ચઢાવી પરમપદને અપાવે તો તેમાં કશું આશ્ચર્ય ખરું ?

મહત્વના થવું સારું છે, પણ સારા થવું વધુ મહત્વનું છે.

૨૧

પાવાપુરી

આપણા ચોવીસમાં તીર્થંકર ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામિની આ નિર્વાણભૂમિ છે. ૨૫૦૦ વર્ષ પૂર્વે જ્યારે ભગવાનને પોતાનો અંતિમકાળ પાસે આવતો લાગ્યો ત્યારે આ પાવાપુરી નગરીમાં હસ્તિપાળ રાજાની વેદશાળામાં ચાતુર્માસ હતા. ચાતુર્માસમાં ભગવાનના દર્શનાર્થે અનેક રાજાઓ, શ્રેષ્ઠિગણો આદી ભક્તો આવતા રહેતા હતા. પ્રભુએ પ્રથમ ગણધર શ્રી ગૌતમસ્વામિને નિકટવર્તી ગામમાં દેવશર્મા બ્રાહ્મણને ઉપદેશ દેવા મોકલ્યા હતા. આસો વદ-૧૪ની પ્રાતઃકાળે પ્રભુની અંતિમ દેશના પ્રારંભ થઈ એ સમયે મલ્લવંશના નવ રાજાઓ, લચ્છિવ વંશના નવ રાજાઓ આદી ભક્તગણો થી સભા ભરેલી હતી. બધા જ શ્રોતાઓ પ્રભુની અમૃતમય વાણી અત્યંત ભાવ અને શ્રદ્ધાપૂર્વક સાંભળી રહ્યા હતા. પ્રભુએ નિર્વાણનો સમય નજીક જાણી અંતિમ ઉપદેશની અખંડધારા ચાલુ રાખી. આવે વખતે લોકો નિર્વાણથી હતાશ ન થાય તે ખાતર પ્રભુએ ૧૬ પ્રહર “ઉત્તરાધ્યાન સૂત્ર” નું નિરૂપણ કરતા આસો વદ-અમાસ ની રાત્રીના અંતિમ પ્રહરે સ્વાતિ નક્ષત્રમાં નિર્વાણ પ્રાપ્ત કર્યું. ઈન્દ્રાદિદેવોએ નિર્વાણ કલ્યાણક ઉજવ્યું અને ઉપસ્થિત રાજાઓ આદિ અન્ય ભક્ત જનોએ પ્રભુના વિયોગથી જ્ઞાનનું દિપક બુઝાય જવાને લીધે એ અંધારી રાત્રીમાં પ્રકાશમય રત્નદીપ સળગાવ્યા. એ અસંખ્ય દિપકોથી અમાસની ઘોરરાત્રી પ્રજ્વલી ઉઠી ત્યારથી દિવાળી પર્વ અસ્તિત્વમાં આવ્યું. આજે પણ આ પર્વ માનવમાત્ર વિવિધ ભાવથી ઉજવે છે.

જે સ્થળે પ્રભુના દેહને અગ્નિ-સંસ્કાર કરવામાં આવ્યો ત્યાં ચિત્તા શાંત થઈ જતા, એ પુનિત રાખને જનતાએ શ્રદ્ધાથી ઉપાડે રાખી અને ત્યાંથી માટી પણ લોકો ખોતરીને ઉપાડી જતાં ત્યાં એક મોટો ખાડો પડી ગયો. ત્યાં હાલમાં જલમંદિરનું નિર્માણ થયું. ધર્મશાળા થી જલમંદિર ૦૧૧ કિ.મી દૂર છે.

જલમંદિરમાં આરસનું નંદીવર્ધને બંધાવેલ પ્રભુની પાદુકાનું ભવ્ય વિશાળ મંદિર છે. આજુબાજુ સરોવરમાં ઉભેલા કમળ પુષ્પો એમાં શોભાવૃદ્ધિ કરે છે. આરસનું મંદિર સુંદરકામ અને સ્થાપત્ય, ચુકિતપૂર્વકની રચના સાથે કળાકૃતિના મોહક દર્શન, આ સર્વેનો અહીં સમન્વય સઘાયો છે. બહારના ભાગમાં ક્ષેત્રપાળ, બ્રાહ્મી સુંદરી અને સોળ દેવીઓનો પટ તથા શ્રી કુશળસૂરીજી મહારાજની પાદુકા છે. મંદિરમાં જવા માટે ૬૦૦ કુટલાંબો કઠોરાવાળો સુંદર પુલ છે.

આપ્યા પછી ભુલી જવું દાન, આપ્યા પછી લેવાની આશા રાખે તે નાદાન.

ગામ મંદિરની સામે ગલીના રોડ થી આગળ જતા થોડે દુર જુનુ શ્રી સમવસરણ મંદિરના નામે ઓળખાતુ મંદિર ચારેય બાજુએ થી લોખંડની રેલીંગવાળા ગોળાકાર કુંપાઉન્ડમાં આવેલું છે. પાવાપુરીની પૂર્વ દિશામાં આંબાના વનની પાસે નાનો સ્તુપ છે તે વીર પ્રભુનું સમવસરણ સ્થાન છે. શ્રી વીર પ્રભુએ છેલ્લી દેશના આ સ્થળે આપેલી હતી. આ સ્થાન થોડું દૂર છે.

અહીં દર વર્ષે દિવાળીના દિવસે વીર પ્રભુના નિર્વાણ સમયે બુંદીના લાડુ ઉછામણી બોલીને ચઢાવાય છે. દિવાળીના દિવસે ઘણાં મોટા સમુહમાં યાત્રિકો રાત્રે જાપ, ધ્યાન અને ભક્તિ કરીને પુણ્ય ઉપાર્જન કરે છે. રસ્તા ઉપરથી મંદિરમાં જવા માટે સુંદર પુલ બાંધેલા છે. આ મંગલકારી પ્રસંગે સ્પેશ્યલ ટ્રેઇનો સિવાય પણ આજુબાજુના સ્થળોએથી ઘણા યાત્રાળુઓ અહીં આવે છે. અસલમાં તો પાવાપુરીનું પ્રાચીન નામ અપાપાપુરી હતું. કાળક્રમે એનું નામ પાવાપુરી થયું. હાલમાં પાવા અને પુરી એમ બે અલગ ગામો અસ્તિત્વમાં છે. આપણું તીર્થધામ પુરીમાં છે.

ગામમાં મોટી ધર્મશાળા-ભોજનશાળા તથા બે માળનું શ્રી મહાવીર પ્રભુનું જિનાલય છે. તેમાં ચારેય ખૂણે પાદુકા, દિક્ષાળ-ભેરવ અને શાસનદેવી મૂર્તિઓ છે. શ્રી મહેતાબ કુંવરીએ બંધાવેલ શ્રી વીરપ્રભુનું જિનાલય અને શ્રી સંભવનાથનું અષ્ટ કોણ જિનાલય આવેલ છે.

અહીંથી ૧૧ કિ.મી. ના અંતરે આરસનું સંવત ૨૦૧૩માં બંધાયેલ સમોવસરણ છે, તેની પાછળ કુવો તથા ૨૫૦૦ વર્ષ જુનો સ્તુપ આવેલો છે. અહીં પણ ધર્મશાળાની સારી સગવડ છે.

મુખ્ય ધર્મશાળા, સમોવસરણની, નહાર બાબુજીની, સિંધીજીની, દિગંબર ની એમ કુલ પાંચ ધર્મશાળાઓ છે. પણ દિવાળીમાં યાત્રાળુઓની તંબુમાં સગવડ કરવામાં આવે છે. તેમ છતાં આ સમયે યાત્રાળુઓને થોડી અગવડ ભોગવવી પડે છે.

વર્તમાન શાસનપતિ ચરમ તીર્થંકર પ્રભુ મહાવીરની નિર્વાણ કલ્યાણક ભૂમિને હજારો વાર વંદના...

પ્રચંડ પુણ્યે શ્રી જિનેશ્વર ભગવાનની બહુમાનપૂર્વક ભક્તિ કરવાનો અનેરો લ્હાવો મળ્યો છે. સમયગૃહર્શનને શુદ્ધ કરનાર અને જીવનને રાગાદિ દોષોથી મુક્ત બનાવનાર આ 'તીર્થયાત્રા' જડીબુટ્ટી સમાન મહાન ઓષધિ છે.

નિંદા કરનાર પર ક્રોધ ન કરજો... માનજો નિંદક તમારા પાપ ધુવે છે.

૨૩

ઋજુવાલિકા

શિખરજી થી ૨૫ K.m. ના અંતરે આ સ્થળ આવેલ છે. બરાકર નામનું ગામ બાજુમાં હોવાથી આ નદી બરાકર નદી તરીકે ઓળખાય છે. નદીને કઠિ નાની સુંદર ધર્મશાળા છે અને તેની પાછળના ભાગમાં શ્રી વીર ભગવાનનું ભવ્ય અને અલોકિક જિનાલય આજે ૨૫૦૦ વર્ષ પછી પણ આપણા હૃદયમાં પવિત્રતાનું વાતાવરણ પેદા કરે છે. શું આ તીર્થની નિર્મળતા છે! વૈશાખ સુદ-૧૦ ના દિવસે શાલીવૃક્ષ નીચે ગોઘુલિક મુદ્રામાં અહીં વીરપ્રભુને કેવલજ્ઞાન થયું હતું અને વીરપ્રભુએ પ્રથમ દેશના પણ આ સ્થળેજ આપી હતી, જે નિષ્ફળ ગઈ હતી તેમ કહેવાય છે.

અહીં શ્રી મહાવીર પ્રભુના ચરણ પાદુકા છે તથા ગભારાની બહાર ડાબા હાથ તરફના ગોખલામાં બરાકર નદીમાંથી શ્રી મહાવીર સ્વામિની પ્રાચીન પ્રતિમાં પ્રાપ્ત થઈ હતી તે બિરાજમાન છે.

ગુણીયાજી

નવાદા સ્ટેશનથી ૩ કિ.મી. દૂર બિહારની સડકે ઘટાદાર વૃક્ષોની હારમાળામાં જંગલમાં મંગલ સમું ગુણીયાજી તીર્થ છે.

આ ગુણીયાજી વનઘામ નામનું વિખ્યાત સ્થાન હતું, ત્યાં મહાવીર પ્રભુના ચાતુર્માસ દરમિયાન તેમના મંગલ હસ્તે સેંકડો લોકોએ શ્રાવક ધર્મ અંગીકાર કર્યો હતો.

એક મનોહર સરોવરની વચ્ચે સુંદર જિનમંદિર છે, કે જ્યાં મહાવીર સ્વામિની મનોહર મૂર્તિ છે. તેની ડાબી બાજુએ શ્રી સુર્યમાન સ્વામીજી અને જમણી બાજુએ શ્રી ગૌતમસ્વામીજી બિરાજમાન છે. મંદિરની બહાર ચારે ખૂણામાં છત્રીઓ છે. છત્રીઓમાં ભગવાનની પાદુકાઓ છે.

આ પવિત્ર ભૂમિમાં જ શ્રી ગૌતમ સ્વામિને કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું હતું.

કાકંદી

અહીં શ્રી સુવિધિનાથ ભગવાનના રચવન-જન્મ-દીક્ષા અને કેવલજ્ઞાન એમ ચાર કલ્યાણકો થયાનું સૌભાગ્ય આ ભૂમિને મળવાથી અહીંનો કણ-કણ પવિત્ર અને વંદનીય છે. જ્યાં પ્રભુએ દીક્ષા સુધીનું અમૂલ્ય જીવન વીતાવેલ હોય, કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી પ્રથમ દેશના આપી હોય પ્રભુના મુખારવિન્દ અમૃતવાળી સાંભળી અનેક ભવ્ય આત્માઓએ પોતાનું અમૂલ્ય માનવ જીવન સફળ બનાવ્યું હોય એવી આ પવિત્ર, પુણ્ય પાવન ભૂમિ છે.

વૈસો હોય ત્યારે અજાણ્યા પણ સગા બને, વૈસો ન હોય ત્યારે સગા પણ અજાણ્યા બને.

ચંપાપુરી

ભાગલપુર સ્ટેશન થી ૫ K.m. અને નાથનગર સ્ટેશન થી ૩ K.m. દૂર આ તીર્થ સ્થાન આવેલ છે. ગંગા નદીના કિનારે ચંપાનાળા સામે આવેલ સ્થળને ચંપાપુરી કહે છે. શ્રી વાસુપૂજ્યસ્વામિ ભગવાનના પાંચેય કલ્યાણકો અહીં જ થયા છે. આ એક જ તીર્થ એવું છે કે જ્યાં પ્રભુના પાંચેય કલ્યાણકો એક જ જગ્યા પર થયા હોય. આ એક મહાન વિશેષતા છે અને તેથી જ તે અત્યંત પાવન ભૂમિ કહેવાય છે. યુગાદિદેવ શ્રી આદિનાથ ભગવાને આ પવિત્ર ભૂમિને પોતાના ચરણોના સ્પર્શથી પવિત્ર કરી છે. શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાને પણ અહીં પદાર્પણ કરી ધર્મોપદેશ આપ્યો હતો. શ્રી સુદર્શન શેઠ, મહારાજા શ્રીપાલ, અને સતી ચંદનબાળાની આ જન્મભૂમિ છે. આ મંદિર અતિ પ્રાચીન છે પરંતુ તેનો અનેકવાર જિર્ણોદ્ધાર થતો રહ્યો છે. મુખ્ય જિનાલયની સામે કુવો આવેલો છે, જે સતી સુભદ્રાની યાદ અપાવે છે.

નાની ધર્મશાળા અને ભોજનશાળા ની સગવડ છે. અહીં ત્રણ જિનાલયો આવેલા છે. ગામ બહાર સુધર્મા સ્વામિજીનું જિનાલય આવેલ છે.

ઘન્ય છે એ આત્માને...

શ્રી શિખરજી પહાડ ઉપર ૨૦ તીર્થકરોના નિર્વાણ સ્થળો નક્કી થઈ શકતા ન હોતા. ચોમેર પહાડીઓ જ હતી. કઈ-કઈ પહાડીઓ ઉપર જિનેશ્વરોનું મોક્ષગમન થયું છે, તે જો નક્કી થાય તો જ ત્યાં દેરીઓ બની શકે.

વિ.સં. ૧૮૨૨માં આ તીર્થના ૨૧માં ઉદ્ધારક મુર્શિદાબાદના શ્રી ખુશાલચંદ શેઠે અહમ તપ કર્યો. પાર્શ્વનાથ પ્રભુનો સતત જાપ કર્યો. સમસ્યાના સમાધાનની પ્રાર્થનાઓ કરી.

ત્રીજા ઉપવાસની રાત્રે પાર્શ્વનાથ પ્રભુના પરમ ભક્ત દેવી શ્રી પદ્માવતી આવ્યા. તેમને શેઠને સ્વપ્નમાં સંકેત આપ્યો. જણાવ્યું કે, આવતીકાલે ગિરિરાજની પહાડીઓ ઉપર ચડજો જે-જે પહાડીઓ પર કેશરના સાથિયા દષ્ટિગોચર બને તે-તે પહાડીઓ ઉપર તીર્થકર દેવોનું નિર્વાણ થયું છે તેમ સમજજો. દરેક પહાડી ઉપર જુદી-જુદી સંખ્યામાં કેશરના સાથિયા તમને જોવા મળશે. એ સંખ્યા મુજબ તીર્થકર દેવોનો ક્રમ નક્કી કરજો. આટલું કહીને દેવી અંતર ધ્યાન થયા.

પાંચમાં આરાના શ્રી જૈન સંઘ ઉપર શ્રી ખુશાલચંદ શેઠ દ્વારા થયેલો આ ઉપકાર સદાજીવન ગણાશે.

❖ શ્રી શિખરજી મહાતીર્થ ગિરિરાજનો પરિચય ❖

“સમ્મેત શિખર વંદુ જિન વીશ, અષ્ટાપદ વંદુ ચોવીશ”

આ ઉલ્લાસથી બોલતાં આપણી નજર સમક્ષ એક મહાન શાશ્વતિ ભૂમિ હૃદયપટ પર કોતરાઈ જાય છે.

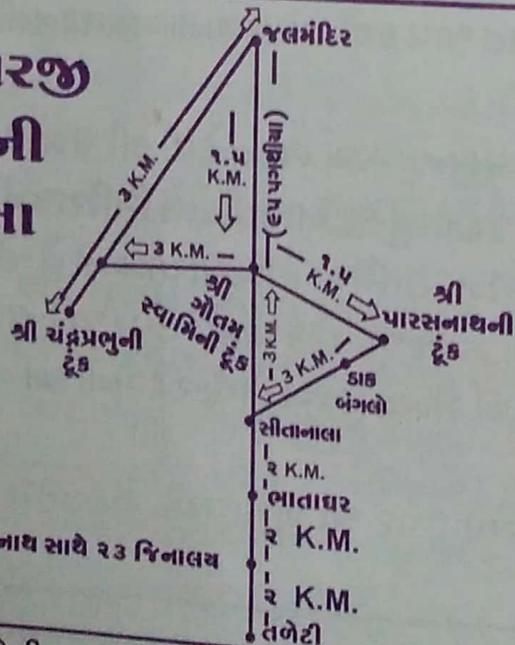
ભારતના જેન તીર્થોમાં શ્રી શત્રુંજય અને શ્રી સમ્મેતશિખરજી મહત્વનું સ્થાન ધરાવે છે. શ્રી સમ્મેતશિખરમાં શ્રી ઋષભદેવ, શ્રી વાસુપૂજય, શ્રી નેમિનાથ, શ્રી મહાવીર સ્વામિ સિવાયના ૨૦ તીર્થંકર પરમાત્માના નિર્વાણ કલ્યાણક થયા છે, તે દષ્ટિએ તીર્થની મહત્તા વિશેષ છે અને તેની યાત્રા કરવીએ અહોભાગ્ય છે. આ તીર્થની યાત્રા સંસાર યાત્રાનો અંત લાવનારી છે.

શ્રી શિખરજી પહાડ યાત્રા ડોળીના ભાવ

વજન	ભાડુ રૂ.	ભોજનના રૂ.	કુલ રૂ.
૧ થી ૪૯ કિલો	૧૯૦૦-૦૦	૧૦૦-૦૦	૨૦૦૦-૦૦
૫૦ થી ૬૯ કિલો	૨૩૦૦-૦૦	૧૦૦-૦૦	૨૪૦૦-૦૦
૭૦ થી ૮૯ કિલો (પુરશી)	૩૮૦૦-૦૦	૨૦૦-૦૦	૪૦૦૦-૦૦
૯૦ થી ૧૦૪ કિલો (પુરશી)	૫૧૦૦-૦૦	૨૦૦-૦૦	૫૩૦૦-૦૦
૧૦૫ થી ૧૨૦ (પુરશી)	૫૮૦૦-૦૦	૨૦૦-૦૦	૬૦૦૦-૦૦
૧૨૧ થી વધારે (પુરશી)	૭૮૦૦-૦૦	૨૦૦-૦૦	૮૦૦૦-૦૦
બાળક ઉચકવાના (૧ થી ૪ વર્ષ)	૭૫૦-૦૦	૫૦-૦૦	૮૦૦-૦૦
મજુરના	૬૮૦-૦૦	૫૦-૦૦	૭૩૦-૦૦
સીડી ચડાવવાના (એક્સ્ટ્રા)	૫૦૦-૦૦	૫૦૦-૦૦

- ઉપર મુજબના ભાવ દરેક ટૂંક એટલે કે ચંદ્રપ્રભુ, જલમંદિર, પાર્શ્વનાથ સાથેના છે. માટે ડોળી બાંધતી વખતે નક્કી કરી લેવું. દરેક ટૂંક અવશ્ય કરવી.
- ડોળી નક્કી કરીને તેનું આઈકાર્ડ લઈને સાચવવું, જે નીચે આવીને ભાડા સાથે આપવું.
- ભોજનના રૂ. તથા ડોળી પાસના રૂ. ૧૦ જતી વખતે નીચે આપવા.
- અહીં નોંધાયેલી અંદાજે ૪,૦૦૦ ડોળી છે. લગભગ ૧૦,૦૦૦ ડોળીવાળા માણસો કામ કરે છે.

શ્રી શિખરજી પહાડની રૂપરેખા



- શ્રી ઔતમસ્વામીની ટૂંક થી શ્રી ચંદ્રપ્રભુની ટૂંક સુધીમાં વચ્ચે બીજી ૧૦ ટૂંકો આવે છે.
- શ્રી ચંદ્રપ્રભુની ટૂંક થી શ્રી જલમંદિર સુધીમાં વચ્ચે બીજી ૬ ટૂંકો આવે છે.
- શ્રી જલમંદિર થી શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની ટૂંક સુધીમાં વચ્ચે બીજી ૧૧ ટૂંકો આવે છે.

પશુપંજી ન બોલી શકવાના કારણે દુઃખ વેઠે છે, અને ઘણા માનવી બોલવાના કારણે.

મધુપનથી એક ફ્લોંગ દૂર સમુદ્રની સપાટી થી ૪૪૪૮ ફુટ ઉંચો આ શ્રી સમ્મેતશિખરજીનો પવિત્ર પહાડ આવેલ છે. અહીં છ માઈલ ચઢવાના, છ માઈલ ઉપર ચાલવાના તથા છ માઈલ નીચે ઉતરવાના મળીને કુલ ૧૮ માઈલની યાત્રા થાય છે. આમ આવતા -જતા કુલ ૨૭ કિલોમીટર થાય છે.

વહેલી સવારે ૪ વાગ્યે ગિરિરાજની યાત્રા શરૂ કરવાની હોય છે. શ્રી ભોમિયાજી દાદા ના દર્શન કરીને આગળ જતાં ગિરિરાજનું ચઢાણ શરૂ થાય છે. ઉપર ચઢવા માટે સાંકડી પણ સુંદર સડક બાંધેલી છે. બે માઈલ ચાલ્યા પછી ગાંધર્વનાળું (ભાતાઘર) આવે છે જ્યાં નાની ધર્મશાળા છે. અહીં ગરમ પાણીની વ્યવસ્થા છે. યાત્રાએથી પાછા ફરતાં અહીં ભાતુ આપવામાં આવે છે તથા મંડળ તરફથી ચૌવિહારની વ્યવસ્થા રાખીએ છીએ.

ભાતાખાતા થી આગળ વધતા બે માર્ગ આવે છે... સીધા જતા શ્રી ગૌતમસ્વામિની ટૂંક થઈ જલમંદિર તરફ જવાય છે. અને જમણા હાથે સીતાનાળા થી ડાક બંગલા થઈને શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની ટૂંક તરફ જવાય છે. આ બન્ને માર્ગોનો રસ્તો સરખોજ છે. છતાંય ચઢતી વખતે ગૌતમ સ્વામિજીની ટૂંક થઈ જલમંદિર અને પાછા ફરતા શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની ટૂંક થઈને આવવું અનુકૂળ પડે છે.

લગભગ અઢી માઈલ ચાલ્યા પછી તીર્થંકર ભગવંતોના નિર્વાણ સ્થાનો પર નિર્મિત ટૂંકના દર્શન થાય છે. પ્રથમ શ્રી ગૌતમસ્વામિજીની ટૂંક આવે છે. સૌથી છેલ્લી પાર્શ્વનાથ પ્રભુની ટૂંક સૌથી ઉંચી ૩૧ મીટર છે.

સમ્મેતશિખર ગિરિરાજ પર ૨૪ ભગવાનની કુલ	૨૪
શાશ્વત જિનની કુલ	૦૪
ગણધર શ્રી ગૌતમસ્વામિની	૦૧
ગણધર શ્રી શુભસ્વામિની	૦૧
જલ મંદિરની	૦૧

એમ કુલ ૩૧ ટૂંક છે.

ત્રીસે ટૂંકમાં પ્રભુજી તથા ગણધર ભગવંતના ચરણ પાદુકા (પગલા) છે અને જલમંદિરમાં ૨૪ ભગવાન બીરાજમાન છે. ત્યાં મુળનાયક શ્રી શામળા પાર્શ્વનાથ પ્રભુ છે. જ્યાં ન્હાવાની તેમજ સેવા-પૂજા કરવાની વ્યવસ્થા છે. અહીં મંડળ તરફથી નવકારશી / બપોરના ભોજનની વ્યવસ્થા રાખીએ છીએ.

પુણ્યશાળી યાત્રિકો...

ગઈ કાલે આ તિર્થની યાત્રામાં તમે હતા નહીં... આવતી કાલે તિર્થની યાત્રામાં તમે હશો નહીં... ભવિષ્યમાં આ તિર્થમાં ફરી યાત્રા કરવા ક્યારે આવશો તેનો ખ્યાલ નથી... તો શા માટે બધી ટૂંકની યાત્રા કરવાનો આ અમૂલ્ય તકનો ઉપયોગ આજના દિવસે ન કરીએ ? શરીર પ્રત્યેની માયા, વધુ ચાલવાની આળસ, એક દિવસ માટે શું આપણે છોડી ન શકીએ... ? તો ચાલો હવે દરેક ટૂંકના દર્શન અને ક્રિયા કરી વિધિસર યાત્રા કરીએ...

મોત ક્યારેય કોઈની નાની-મોટી લાંચ સ્વીકારતું નથી.

(૧) શ્રી ગૌતમસ્વામિજીની ટૂંક

(શ્રી ગૌતમસ્વામિ ગણધરની ટૂંક)

શ્રી ગૌતમસ્વામિ એટલે ચરમ તીર્થકર શ્રી મહાવીર પરમાત્માના પ્રથમ ગણધર... તે ૫૦ હજાર શિષ્યોના ગુરુ હતા. તેમનો જન્મ કુંડલપુર તીર્થમાં તથા નિર્વાણ રાજગૃહી નગરીની પાસે આવેલ વૈભારગિરી પર્વત ઉપર થયેલ છે, પણ અહીં સર્વે યાત્રિકોને દર્શનના લાભ મળે તે માટે તેમના ચરણપાદુકાની સ્થાપના કરેલી છે.

વિધિ : (૧) નમોસિદ્ધ્યાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

અંગુઠે અમૃતવસે, લબ્ધિતણા ભંડાર

શ્રી ગુરુ ગૌતમ સમરીયે, વાંછીત ફળ દાતાર

ચૈત્યવંદનની થોય :

ઈન્દ્રભૂતિ અનુપમ ગુણ ભર્યા, જે ગૌતમ ગોત્રે અલંકર્યા
પંચશત છાત્રશું પરિવર્યા, વીર ચરણ લહી ભવજલ તર્યા
પછી એક ખમાસમણ દેવું

ગણધર 'શ્રી ગૌતમસ્વામીજીની' આરાધના નિમિત્તે
ૐ હ્રીં શ્રી ગૌતમસ્વામિ ગણધરાય નમઃ પદનો
૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર

મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ. અને છેલ્લે ગૌતમસ્વામિ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી અચિંત્ય લાભ મળે છે.

આ ટૂંકથી સામેની બાજુ ચંદ્રપ્રભુની ટૂંક તરફ, જમણીબાજુ જલમંદિર તરફ, પાછળની બાજુ પાર્શ્વનાથની ટૂંક તરફ અને ડાબી બાજુ તળેટી તરફ જવાય છે. આમ અહીં થી ચાર રસ્તા પડે છે.

શરીરના ઘા રુઝાય છે, પણ શબ્દોના ઘા રુઝાતા નથી.

(૨) શ્રી કુંથુનાથ ભગવાનની ટૂંક

(જ્ઞાનધરગિરી ટૂંક)

પૂર્વ અહીં સત્તરમાં તીર્થંકર 'શ્રી કુંથુનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ એક હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ચોવિહારા ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ ચૈત્ર વદ ૧ની શરૂની રાત્રે મોક્ષે ગયા

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
શ્રી કુંથુનાથો ભગવાન, સનાથોડતિશયર્દ્ધિભિઃ ।
સુરાસુરનૃનાથાના-મેકનાથોડસ્તુ વઃ શ્રિયે ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

કુંથુજિનનાથ, જે કરે છે સનાથ,
તારે ભવ પાથ, જે ગ્રહી ભવ્ય હાથ;
એહનો તજે સાથ, બાવળ દીએ બાથ,
તરે સુરનર સાથ, જે સુણે એક ગાથ.
પછી એક ખમાસમણ દેવું

૧૭માં તીર્થંકર 'શ્રી કુંથુનાથ ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે

ૐ હ્રીં ' શ્રી કુંથુનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર કુલ

૯૬ કોટાકોટી, ૯૬ કોડ, ૩૨ લાખ, ૯૬ હજાર અને ૭૪૬ મુનિવરો મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી 'નમો સિદ્ધાણં' પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.

અને છેલ્લે કુંથુનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી એક કોડ પૌષ્ઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

સંસારમાં માણસોની છત છે, પણ માણસાઈની અછત છે.

૨૯

(૩-૪) શ્રી ઋષભાનન - ચંદ્રાનન શાશ્વત જિનની ટૂંક

દરેક ઉર્સપિણી અને અવસપિણી કાળમાં ભરતક્ષેત્ર, ઐરાવત ક્ષેત્ર અને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં આ ચાર નામના તીર્થકરો અવશ્યમેવ થાય છે. તે તીર્થકરો શાશ્વત નથી પણ તે તીર્થકરોના નામ શાશ્વત છે. દેવલોકમાં જે જે જિનબિંબો છે તે શાશ્વત જિનના છે. યાત્રિકોને દર્શનાર્થે આ ટૂંકની રચના કરવામાં આવી છે.

સૂચના: ૩૭ ટૂંક શ્રી ઋષભાનનસ્વામિ, ૪થી ટૂંક શ્રી ચંદ્રાનનસ્વામિ, ૨૩મી ટૂંક શ્રી વારિષેણસ્વામિ અને ૨૪મી ટૂંક શ્રી વર્ધમાન સ્વામિ આ ચારેય શાશ્વત જિનના સ્તુતિ થોય સરખા છે. માટે આ ત્રણેય ટૂંકની વિધિ આ પાનામાંથી કરવી.

વિધિ: (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
વ્યંતર જયોતિષીમાં વળી જેહ શાશ્વતા જિન વંદું તેહ,
ઋષભ ચંદ્રાનન વારિષેણ; વર્ધમાન નમો ગુણસેણ

ચૈત્યવંદન ની થોય :

ઋષભ ચંદ્રાનન વંદન કીજે, વારિષેણ દુઃખ વારેજી,
વર્ધમાન જિનવર વલી પ્રણામો; શાશ્વત નામ એ ચારેજી,
ભરતાદિક ક્ષેત્રે મલી હોવે, ચાર નમ ચિત્ત ધારેજી,
તેણે ચારે એ શાશ્વત જિનવર, નમિયે નિત્ય સવારેજી.

પછી એક ખમાસમણ દેવું

શાશ્વતજિન 'શ્રી ઋષભાનનસ્વામિ ભગવાન'ની આરાધના નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી ઋષભાનનસ્વામિ નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર

મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ. અને છેલ્લે શ્રી ઋષભાનન સ્વામિની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી અચિંત્ય લાભ મળે છે.

અહિંસા એ જૈન ધર્મનો પાયો છે, તો ક્ષમા એ જૈન ધર્મનું શિખર છે.

(૫) શ્રી નમિનાથ ભગવાનની ટૂંક

(મિત્રધરગિરિ ટૂંક)

પૂર્વે અહીં એકવીસમાં તીર્થંકર 'શ્રી નમિનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ એક હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી, પદ્માસને બેસી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ ચૈત્ર વદ ૧૦ની મધરાત પછી મોક્ષે ગયા

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
લુઠ્ઠો નમતાં મુર્ધ્નિ, નિર્મલીકારકારણમ્ ।
વારિપ્લવા ઈવ નમેઃ પાન્તુ પાદનખાંશવઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

નમીએ નમિ નેહ, પુણ્ય થાયે જયું દેહ,
અધ સમુદય જેહ, તે રહે નાહી રેહ;
લહે કેવલ તેહ, સેવના કાર્ય એહ,
લહે શિવપુર ગેહ, કર્મનો આણી છેહ.
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૨૧માં તીર્થંકર 'શ્રી નમિનાથ ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે
ૐ હ્રીં શ્રી નમિનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો
૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર કુલ

૧ કોટાકોટી, ૪૫ લાખ, ૪૯ હજાર ૯૦૦ મુનિવરો

મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ
ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.
અને છેલ્લે નમિનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.
આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી એક કોડ પૌષ્ઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

દુઃખમાં હાથ આપે તે માણસ 'મોટો' પણ હાથ ખેંચે તે માણસ ખોટો.

(૬) શ્રી અરનાથજી ભગવાનની ટૂંક

(નાટકગિરી ટૂંક)

પૂર્વે અહીં અઢારમાં તીર્થકર 'શ્રી અરનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ એક હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ માગસર સુદ ૧૦ની મધરાત પછી મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
અરનાથસ્તુ ભગવાન - શ્રયતુર્થારભોરવિઃ ।
ચતુર્થપુરુષાર્થશ્રી-વિલાસં વિતનોતુવ : ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

અર જિનવર રાયા, જેહની દેવી માયા,
સુદર્શન નૃપ તાયા, જાસ સુવર્ણ કાયા;
નંદાવર્ત પાયા, દેશના શુદ્ધ દાયા,
સમવસરણ વિરચાયા, ઇંદ્ર-ઇંદ્રાણી ગાયા
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૧૮માં તીર્થકર 'શ્રી અરનાથ ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી અરનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો

આ ટૂંક ઉપર

૯૯ કોડ, ૯૯ લાખ, ૯૯ હજાર અને ૯૯૯ મુનિવરો મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.

અને છેલ્લે અરનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી ૧૦૦ કોડ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

જીવનમાં કદાચ પુણ્ય ઓછું કમાશો શકો તો ચાલશે, પણ પાપ ને છુટો દોર ના આપશો.

(૭) શ્રી મલિનાથજી ભગવાનની ટૂંક

(સબલગિરી ટૂંક)

પૂર્વે અહીં ઓગણીસમાં તીર્થકર 'શ્રી મલિનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ ૫૦૦ મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ ફાગણ સુદ ૧૨ની રાતે શરૂમાં મોકલે ગયા

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

સુરાસુરનરાધીશ-મયૂરનરવારિદમ્ ।
કર્મદુન્મૂલને હસ્તિ-મલ્લં મલિમભિષ્ટમઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

મલિજિન નમીયે, પુરવલાં પાપ ગમીયે,
ઇંદ્રિય ગણ દમીયે, આણ જિનની ન કમીયે ;
ભવમાં નવિ ભમીયે, સર્વ પરભાવ વમીયે,
નિજ ગુણમાં રમીયે, કર્મ સર્વ દમીયે.
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૧૯માં તીર્થકર 'શ્રીમલિનાથ ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી મલિનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો

આ ટૂંક ઉપર

૯૬ કોડ મુનિવરો મોકલે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી 'નમો સિદ્ધાણં' પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.

અને છેલ્લે મલિનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી એક કોડ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

(૮) શ્રી શ્રેયાંસનાથજી ભગવાનની ટૂંક

(સંકુલગિરિ ટૂંક)

પૂર્વે અહીં અગ્યારમાં તીર્થકર 'શ્રી શ્રેયાંસનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ એક હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ અષાઢ વદી ૩ ના દિવસે મધ્યાહ્ન પછી ના સમયે મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

ભવરોગાર્તજન્તુના-મગદંકારકદર્શન : ।

નિઃ શ્રેયસશ્રીરમણઃ, શ્રેયાંસ : શ્રેયસેઽસ્તુ વઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

વિષ્ણુ જસ માત, જેહના વિષ્ણુ તાત,
પ્રભુના અવદાત, તીન ભુવન મેં વિખ્યાત;
સુરપતિ સંઘાત, જાસ નિકટે આયાત,
કરી કર્મ ઘાત, પામીઆ મોક્ષ સાત.
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૧૧માં તીર્થકર 'શ્રી શ્રેયાંસનાથ ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી શ્રેયાંસનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો

આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૯૬ કોટાકોટી, ૯૬ કોડ, ૯૨ લાખ, ૮૯ હજાર અને ૫૪૨ મુનિવરો મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.

અને છેલ્લે શ્રેયાંસનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી ૧ કોડ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

દુઃખ વધ્યું નથી પણ સહન શક્તિ ઘટી છે, માટે દુઃખ વધી ગયું લાગે છે.

(૯) શ્રી સુવિધિનાથ ભગવાનની ટૂંક

(સુપ્રભગિરી ટૂંક)

પૂર્વે અહીં નવમાં તીર્થકર 'શ્રી સુવિધિનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ એક હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ પદ્માસને કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ ભાદરવા સુદ ૯ ના દિવસે બપોરે મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

કરામલકવાહિશં, કલયન્કેવલશ્રિયા ; ।

અચિંત્યમાહાત્મ્યનિધિ : , સુવિધિર્બોધયેકસ્તુવ : ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

નરદેવ ભાવ દેવો, જેહની સારે સેવો,
જેહ દેવાધિદેવો, સાર જગમાં જયું મેવો ;
જેતા જગ એહવો, દેવ દીઠો ન તેહવો,
સુવિધિ જિન જેહવો, મોક્ષ દે તતખેવો.

પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૯માં તીર્થકર 'શ્રી સુવિધિનાથજી ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી સુવિધિનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો

આ ટૂંક ઉપર કુલ

૯૯ કોડ, ૯ લાખ, ૭ હજાર અને ૭૮૦ મુનિવરો મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધારાં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.

અને છેલ્લે સુવિધિનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી એક કોડ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

(૧૦) શ્રી પદ્મપ્રભુ ભગવાનની ટૂંક

(મોહનગિરી ટૂંક)

પૂર્વે અહીં છઠ્ઠા તીર્થંકર 'શ્રી પદ્મપ્રભુ ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ ૩૦૮ મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ કારતક વદ ૧૧ ના દિવસે મધ્યાહ્ન સમયે મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

પદ્મપ્રભુમોર્દુ-ભાસઃ પુષ્યન્તુ વઃ શ્રિયમ્ ।
અન્તરકગારિમથને, કોપાટોપાદિવારુણા : ॥

ચૈત્યવંદન ની થોય :

અઢીસેં ઘનુષ્ય કાયા, ત્યકત મદ મોહમાયા,
સુસિમા જસ માયા, શુકલ જે ધ્યાન ધ્યાયા;
કેવલ વર પાયા, ચામરાદિ ઘરાયા,
સેવે સુરરાયા, મોક્ષ નગરે સિધાયા,
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૬ ઠ્ઠા તીર્થંકર 'શ્રી પદ્મપ્રભુ ભગવાન' ના નિર્વાણ કલ્યાણક નિમિતે

ૐ હ્રીં શ્રી પદ્મપ્રભુ પારંગતાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો

આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૯૯ કોડ, ૮૭ લાખ, ૪૩ હજાર અને ૭૨૭ મુનિવરો મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.

અને છેલ્લે પદ્મપ્રભુ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી એક કોડ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

(૧૧) શ્રી મુનિસુપ્રતસ્વામિ ભગવાનની ટૂંક

(નિર્જરગિરી ટૂંક)

પૂર્વે અહીં વીસમાં તીર્થંકર 'શ્રી મુનિસુપ્રતસ્વામિ ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ એક હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ યેશાખ વદ ૯ ની રાત્રે શરૂમાં મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
જગન્મહામોહનિદ્રા - પ્રત્યૂષસમયોપમમ્ ।
મુનિસુપ્રતનાથસ્ય, દેશનાવચનં સ્તુમઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

મુનિસુપ્રત નામે, જે ભવિ ચિત્ત કામે,
સવિ સંપત્તિ પામે, સ્વર્ગના સુખ જામે ;
દુર્ગતિ દુઃખ વામે, નવિ પડે મોહ ભામે,
સવિ કર્મ વિરામે, જઈ વસે સિદ્ધિ ધામે.

પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૨૦માં તીર્થંકર 'શ્રી મુનિસુપ્રતસ્વામિ ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે

ૐ હ્રીં મુનિસુપ્રતસ્વામિ પારંગતાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો

આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૯૯ કોટાકોટી, ૯૭ કોડ, ૯ લાખ અને ૯૯૯ મુનિવરો મોક્ષે ગયા તે તમામ
સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી
"નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.

અને છેલ્લે મુનિસુપ્રતસ્વામી ભગવાનની 'જય' આગળની આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી એક કોડ પૌષ્ઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

(૧૨) શ્રી ચંદ્રપ્રભસ્વામિ ભગવાનની ટૂંક

(લલિતઘંટગિરી ટૂંક)

પૂર્વે અહીં આઠમાં તીર્થકર 'શ્રી ચંદ્રપ્રભસ્વામિ ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ એક હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ શ્રાવણ વદ ૭ ના દિવસે બપોર પહેલા મોકલે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
ચંદ્રપ્રભપ્રભોશ્યન્દ્ર-મરિચિનિચયોન્દ્રવલા ।
મૂર્તિમૂર્તસિતધ્યાન-નિર્મિતેવ શ્રિયેડસ્તુ વઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

સેવે સુરવર વૃંદા, જાસ ચરણાવિંદા,
અહમ જિન ચંદા, ચંદવર્ણ સોહંદા ;
મહસેન નૃપ નંદા, કાપતા દુઃખ દંદા,
લંછન મિષ ચંદા, પાય માનું સેવિંદા.
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૮ માં તીર્થકર 'શ્રી ચંદ્રપ્રભસ્વામિ ભગવાન'ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિતે
ૐ હ્રીં શ્રી ચંદ્રપ્રભસ્વામિ પારંગતાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો

આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૮૪ અબજ, ૭૨ કોડ, ૮૦ લાખ, ૪ હજાર અને ૫૫૫ મુનિવરો મોકલે ગયા
તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર
ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.

અને છેલ્લે ચંદ્રપ્રભસ્વામિ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી સોળ લાખ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

ભુલ માફ થઈ શકે, પણ 'ભુલ' નો બચાવ તો કદાપિ નહીં.

(૧૩) શ્રી આદિનાથ ભગવાનની ટૂંક

❖ આ ટૂંક યાત્રિકોના દર્શનાર્થે બનાવવામાં આવી છે ❖

પહેલા તીર્થંકર શ્રી ઋષભદેવજી ભગવાન

- ❖ દશ હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ ૬ દિવસનું અનશન કરી
- ❖ પર્યકાસને 'અષ્ટાપદ' પર્વત ઉપર
- ❖ પોષ વદ ૧૩ના દિવસે પૂર્વાહ્ન કાળમાં મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
આદિમં પૃથ્વીનાથ-માડદિમં નિષ્પરિચ્છમ્ ; ।
આદીમં તીર્થનાથંચ, ઋષભસ્વામિને સ્તુમઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

પ્રહ ઉઠી વંદુ, ઋષભદેવ ગુણવંત,
પ્રભુ બેઠા સોહે, સમવસરણ ભગવંત;
ત્રણ છત્ર બિરાજે, ચામર ઢાળે ઇંદ્ર,
જિનના ગુણ ગાવે, સુરનરનારીના વૃંદ.
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

'શ્રી આદિનાથ ભગવાન'ની આરાધના નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી આદિનાથાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો

આ ટૂંક ઉપર

મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ
ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.
અને છેલ્લે આદિનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી અચિંત્ય લાભ મળે છે.

જીભના 'ટેસ્ટ' માટે જીંદગીને 'વેસ્ટ' કરનારાઓમાં આપણો તો નંબર નથી ને ?

૩૯

(૧૪) શ્રી અનંતનાથજી ભગવાનની ટૂંક

(સ્વયંભૂગિરી ટૂંક)

પૂર્વે અહીં ચોદમાં તીર્થકર 'શ્રી અનંતનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ સાત હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ ચૈત્ર સુદ ૫ ની મધ્ય રાત્રિ પહેલા મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
સ્વયંભૂરમણસ્પર્ધિ - કુરુણારસવારિણા; ।
અનન્તજિહનન્તાં વઃ, પ્રયચ્છ તુ સુખશ્રિયમ્ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

અનંત અનંત નાણી, જાસ મહિમા ગવાણી,
સુરનર તિરિ પ્રાણી, સાંભળે જાસવાણી,
એક વચન સમજાણી, જેહ સ્યાદવાદ જાણી,
તર્યા તે ગુણ ખાણી, પામીઆ સિદ્ધિ રાણી.
પછી એક ખમાસમણ દેવું

૧૪ માં તીર્થકર 'શ્રી અનંતનાથજી ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે
ૐ હ્રીં શ્રી અનંતનાથજી પારંગતાય નમઃ પદનો
૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો

આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૯૬ કોટાકોટી, ૧૭ કોડ, ૧૭ લાખ, ૧૭ હજાર અને ૭૦૦ મુનિવરો મોક્ષે
ગયા. તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું
કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.

અને છેલ્લે અનંતનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી એક કોડ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

(૧૫) શ્રી શીતલનાથ ભગવાનની ટૂંક

(વિઘ્નગિરી ટૂંક)

પૂર્વે અહીં દસમાં તીર્થકર 'શ્રી શીતલનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ એક હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ ચેત્ર વદ ૨ ના દિવસે બપોર પહેલા મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
સત્વાનાં પરમાનન્દ-કન્દોદ્ભવેનવામ્બુદઃ ।
સ્યાદ્દાદામૃતનિસ્યન્દી, શીતલઃ પાતુવો જિનઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

શીતલ જિન સ્વામી, પુણ્યથી સેવ પામી,
પ્રભુ આતમરામી, સર્વ પરભાવ વામી;
જે શિવગતિ ગામી, શાશ્વતાનંદ ધામી,
ભવિ શિવસુખ કામી, પ્રણામીએ શિશ નામી.

પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૧૦માં તીર્થકર 'શ્રી શીતલનાથજી ભગવાન'ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે
ૐ હ્રીં શ્રી શીતલનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો
૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો

આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૧૮ કોટાકોટી, ૪ કોડ, ૩૨ લાખ, ૪૨ હજાર અને ૯૭૫ મુનિવરો મોક્ષે ગયા
તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર
ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ. અને છેલ્લે શિતલનાથ
ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી ૧ કોડ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

ચિંતાગ્રસ્ત માનવી કોઈ જ ઉત્તમ કાર્ય કરી શકતો નથી.

(૧૬) શ્રી સંભવનાથ ભગવાનની ટૂંક

(શ્રી દત્તધવલ ટૂંક)

પૂર્વે અહીં ત્રીજા તીર્થકર 'શ્રી સંભવનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ એક હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિના અનશન કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ ચૈત્ર સુદ ૫ ને દિવસે મધ્યાહ્ન સમયે મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણાં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
વિશ્વભવ્યજનાકરામ-કુલ્યાતુલ્યા જયન્તિ તાઃ ।
દેશનાસમયે વાયઃ, શ્રી સંભવજગત્પતે : ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

સંભવ સુખદાતા, જેહ જગમાં વિખ્યાતા,
ષટ્ જીવન ત્રાતા, આપતા સુખશાતા;
માતા ને ભ્રાતા, કેવલ જ્ઞાન જ્ઞાતા,
દુઃખ દોહગ ત્રાતા, જસ નામે પલાતા.
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૩ જા તીર્થકર 'શ્રી સંભવનાથજી ભગવાન'ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે
ૐ દ્વી શ્રી સંભવનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો
૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો
આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૯ કોટાકોટી, ૭૨ લાખ, ૪૨ હજાર અને ૫૦૦ મુનિવરો મોક્ષે ગયા.
તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર
ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણાં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.
અને છેલ્લે સંભવનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.
આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી ૪૨ લાખ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

જે નામ વગર કામ કરે છે, તેને દુનિયા યાદ કરે છે.

(૧૭) શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામિ ભગવાન ની ટૂંક

❖ આ ટૂંક યાત્રિકોના દર્શનાર્થે બનાવવામાં આવી છે ❖

બારમા ભગવાન 'શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામિ ભગવાન'

- ❖ ૬૦૦ મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાનું અનશન કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ અષાઠ સુદ ૧૪ ના દિવસે બપોર પછી "ચંપાપુરીતીર્થ" (મંદાર હીલ)માં મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

વિશ્વોપકારકીભૂત-તીર્થકૃત્કર્મ-નિર્મિતિ : ।

સુરાસુર નરેઃ પૂજ્યો, વાસુપૂજ્યઃ પુનાતુવઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

વિશ્વના ઉપગારી, ધર્મના આદિકારી,
ધર્મના દાતારી કામ ક્રોધાદિ હારી;
તાર્યા નર નારી, દુઃખ દોહગ વારી,
વાસુપૂજ્ય નિહારી, જાઉં હું નિત્ય વારી.

પછી એક ખમાસમણ દેવું.

'શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામિ ભગવાન' ની આરાધના નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામિને નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો

આ ટૂંક ઉપર

મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ. અને છેલ્લે વાસુપૂજ્ય સ્વામિ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી અચિંત્ય લાભ મળે છે.

(૧૮) શ્રી અભિનંદન સ્વામિ ભગવાન ની ટૂંક

(આનંદગિરી ટૂંક)

પૂર્વે અહીં ચોથા તીર્થંકર 'શ્રી અભિનંદન સ્વામિ ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ એક હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ વૈશાખ સુદ ૮ ના દિવસે પ્રભાત સમયે મોકલે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
અનેકાન્તમતામ્બોધિ-સમુલ્લાસનચન્દ્રમાઃ ।
દધાદમન્દમાનન્દં, ભગવાનભિનંદનઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

સંવત સુત સાચો, જાસ સ્યાદવાદ વાચો,
થયો હીરો જાચો, મોહને દેઈ તમાચો;
પ્રભુગુણ ગણ માચો, એહના ધ્યાને રાચો,
જિન પદ સુખ સાચો, ભવ્ય પ્રાણી નિકાચો.

પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૪ થા તીર્થંકર 'શ્રી અભિનંદન સ્વામિ ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે
ૐ હ્રીં શ્રી અભિનંદન સ્વામી પારંગતાય નમઃ પદનો
૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો
આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૭૩ કોટાકોટી, ૭૦ કોડ, ૧૭ લાખ, ૪૨ હજાર અને ૭૦૦ મુનિવરો મોકલે
ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના
ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.
અને છેલ્લે અભિનંદન સ્વામિ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.
આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી એક લાખ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

ઈશ્વર તો તમોને ઘણું આપવા તૈયાર છે, પણ તમારો ખોબો (કર્મ) કેવડો છે તેના ઉપર આધાર છે.

(૧૯) શ્રી ગણધર શુભસ્વામિજીની ટૂંક

શ્રી શુભસ્વામી પાર્શ્વનાથ ભગવાનના પ્રથમ ગણધર હતા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

એ ચૌદ પૂર્વના રચે છે સૂત્ર સુંદર સાર્થ જે
તે શિષ્યગણને સ્થાપતા ગણધર પદે જગનાથ જે
ખોલે ખજાનો ગૂઢ માનવ, જાતના હિત કારણે
એવા પ્રભુ અરિહંતને પંચાંગ ભાવે હું નમું.

ચૈત્યવંદનની થોય :

ચૌદસયાં બાવન ગણધર,
સવિ જિનવરનો એ પરિવાર
ત્રિપટીના કીધા વિસ્તારશાસન
સુર સવિ સાન્નિદ્યકાર
પછી એક ખમાસમણ દેવું

ગણધર શ્રી શુભસ્વામિજીની આરાધના નિમિત્તે
ૐ હ્રીં શ્રી શુભસ્વામિજી ગણધરાય નમઃ પદનો
૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર

મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ
ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી “નમો સિદ્ધાણં” પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર
કરીએ. અને છેલ્લે શુભસ્વામિજી ની ‘જય’ બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ
કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી અસિંત્ય લાભ મળે છે.

ઓહું બોલો, ધીમું બોલો, મીહું બોલો.

(૨૦) શ્રી જલમંદિરની ટૂંક

સમેતશિખર તીર્થની આ સોથી મોટી તેમજ મુખ્ય ટૂંક છે. સમગ્ર પહાડ ઉપર માત્ર આ જ ટૂંકમાં શિખરબદ્ધ જિનાલય છે. શેષ ટૂંકોમાં જિનપાદુકાઓ છે.

પૂર્વે આ ટૂંકનું અસ્તિત્વ નહોતું. એકવીશમાં છેલ્લા ઉદ્ધારના સમયે આ ટૂંકનું નિર્માણ થયું છે અને એમાં મૂળનાયક તરીકે શામળા પાર્શ્વનાથ પ્રભુના મનમોહક પ્રતિમા પધરાવવામાં આવ્યાં છે.

આ ટૂંક પર તીર્થકરોનું નિર્વાણ નથી થયેલું છતાં એને મુખ્ય ટૂંક તરીકે તૈયાર કરવાનો એક મહત્વનો હેતુ પડતો કાળ છે. પડતા કાળમાં દરેક યાત્રિકો બધી જ ટૂંકોની યાત્રા ન કરી શકે એવું પણ બને. આવા સંયોગોમાં રોગી, અશક્ત અને બાળયાત્રીઓ તીર્થયાત્રાથી વંચિત ન રહે એવા હેતુથી જલમંદિરને બાકીની સહુ ટૂંકોની વચ્ચે વચ સ્થાપિત કરવામાં આવ્યું છે.

આ જિનમંદિરની ત્રણે તરફ સુંદર જલકુંડ છે. એથી આ મંદિરને જલમંદિર કહેવામાં આવે છે. સમગ્ર જિનમંદિર આરસપાષાણ દ્વારા બનાવવામાં આવ્યું છે એથી એની મનમોહકતા ભક્તોને આકર્ષી રહી છે.

મંદિરને ફરતો મજબૂત ગઢ છે. ગઢની ચારે તરફ નજર પહોંચે ત્યાં સુધી વનરાજી પથરાયેલી છે.

આ જિનમંદિરનું નિર્માણ જગતશેઠ શ્રી ખુશાલચંદે કરાવ્યું છે. એ સમયે પરિવહનની આટલી આધુનિક સુવિધાઓ ન હતી. એથી મંદિરના બાંધકામ માટેની દરેક સામગ્રી પ્રથમ મધુવનમાં એકત્ર કરવામાં આવતી. એ પછી હાથી ઉપર લાદીને તેને ગિરિરાજ પર લાવવામાં આવતી.

આજથી સવાબસોથી વધુ વર્ષ પહેલા બંધાયેલા આ જિનાલયના નિર્માણનો ખર્ચ તે સમયે ૯,૩૬,૦૦૦ રૂપિયા થયો હતો. અર્થશાસ્ત્રના નિયમો પ્રમાણે આ રકમની કિંમત વીશ કરોડથી વધુ આંકી શકાય.

અહીં વિશ્રામ માટે નાની ધર્મશાળા બનાવવામાં આવી છે. યાત્રિકો માટે સ્નાનની સગવડ પણ છે. પૂજા, ચૈત્યવંદન વિગેરે સઘનીય ભક્તિ અત્રે ઉછરંગપૂર્વક કરજો.

આંખમાં 'અમી' તો દુનિયા ગમી, જીભમાં અમી તો દુનિયા નમી.

(૨૧) શ્રી ધર્મનાથ ભગવાનની ટૂંક

(દત્તવરગિરિ ટૂંક)

પૂર્વે અહીં પંદરમાં તીર્થકર 'શ્રી ધર્મનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ ૧૦૮ મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ જેઠ સુદ ૫ ની મધરાત પહેલા મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

કલ્પદ્રુમસધર્માણ-મિષ્ટપ્રાપ્તૌ શરીરિણામ્ ।
ચતુર્ધા ધર્મદિષ્ટારં, ધર્મનાથમુપાસ્મહે ॥

ચૈત્યવંદન ની થોય :

ધરમ ધરમ ધોરી, કર્મના પાસ તોરી,
કેવલ શ્રી જોરી, જેહ ચોરે ન ચોરી ;
દર્શન શ્રી જોરી, જાય ભાગ્ય સટોરી,
નમે સુરનર કોરી, તે પરે સિદ્ધ ગોરી.

પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૧૫માં તીર્થકર 'શ્રી ધર્મનાથજી ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી ધર્મનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૧૯ કોટાકોટી, ૧૯ કોડ, ૯ લાખ, ૯ હજાર અને ૭૦૦ મુનિવરો મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.

અને છેલ્લે ધર્મનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી ૧ કોડ પૌષઘ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

બાળે તે સ્મશાન, ઠારે તે મંદિર અને ઉગારે તે ગુરૂદેવ.

ભાગ્યશાળીઓ...

ઘણી ટૂંકની યાત્રા આપે કરી લીધી છે. એટલે કે સાગર તો આપ તરી જ ગયા છો. થોડીક જ ટૂંકની યાત્રા હવે બાકી છે તો શું કહિ આવીને આપ અટકી જશો... ?

બધી ટૂંકની સંપૂર્ણ યાત્રા આપ અવશ્ય કરશો જ.

“કલ કરે સો આજ કર, આજ કરે સો અબ”

(૨૨-૨૩) શ્રી વારિષેણ - વર્ધમાન શાશ્વત જિનની ટૂંક

❖ આ ટૂંકનો પરિચય ટૂંક નં. ૩-૪ ના પાના પર થી વાંચશો. ❖

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

વ્યંતર જયોતિષીમાં વળી જેહ શાશ્વતા જિન વંદુ તેહ,
ઋષભ ચન્દ્રાનન વારિષેણ ; વર્ધમાન નામે ગુણસેણ.

ચૈત્યવંદનની થોય :

ઋષભ ચન્દ્રાનન વંદન કીજે, વારિષેણ દુઃખ વારે જી ;
વર્ધમાન જિનવર વલી પ્રણામો, શાશ્વત નામ એ ચારે જી,
ભરતાદિક ક્ષેત્રે મલી હોવે, ચાર નામ ચિત ધારે જી,
તેણે ચારે એ શાશ્વત જિનવર, નમિયે નિત્ય સવારે જી.

પછી એક ખમાસમણ દેવું

શાશ્વતજિન શ્રી વારિષેણસ્વામિ ની આરાધના નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી વારિષેણસ્વામિ નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર

મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ
ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી “નમો સિદ્ધાણં” પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર
કરીએ. અને છેલ્લે વારિષેણસ્વામિની ‘જય’ બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ
કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી અચિંત્ય લાભ મળે છે.

મન જો સીધું તો રોજ દિવાળી, મન જો વાંકું તો રોજ હોળી.

(૨૪) શ્રી સુમતિનાથ ભગવાનની ટૂંક

(અચલગિરિ ટૂંક)

પૂર્વે અહીં પાંચમાં તીર્થંકર 'શ્રી સુમતિનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ ૧૦૦૦ મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ ચૈત્ર સુદ ૯ ના દિવસના પૂર્વ ભાગમાં મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
ધુસત્કિરીટશાણાચો-તેજી તાંડઘિનખાવલિઃ ।
ભગવાન્ સુમતિસ્વામી, તનોત્વભિમતાનિ વઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

સુમતિ સુમતિ દાઈ, મંગલા જાસ માઈ,
મેરૂને વલી રાઈ, ઓર એહને તુલાઈ;
ક્ષય કીધા ઘાઈ, કેવલજ્ઞાન પાઈ,
નહિ ઉણિમ કાંઈ, સેવિયે એ સદાઈ.
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

પમાં તીર્થંકર 'શ્રી સુમતિનાથ ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે
ૐ હ્રીં શ્રી સુમતિનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો
૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૧ કોટાકોટી, ૮૪ કોડ, ૭૨ લાખ ૮૧ હજાર અને ૭૦૦ મુનિવરો મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ. અને છેલ્લે સુમતિનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી એક કોડ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

'નથી' ની ફરિયાદમાં 'જે' છે, તેના સુખને માણી નથી શકતો આજનો માનવી.

૫૨

(૨૫) શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનની ટૂંક

(પ્રભાસગિરિ ટૂંક)

પૂર્વે અહીં સોળમાં તીર્થંકર 'શ્રી શાંતિનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ✿ ૯૦૦ મુનિવરો સાથે
- ✿ એક મહિનાનું અનશન કરી
- ✿ પદ્માસને બેસી કાઉસ્સગ્ગ મુદ્દામાં
- ✿ ચૈત્ર વદ ૧૩ ની પહેલી રાત્રે મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણાં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
સુધાસોદરવાગ્જયોત્સના-નિમર્મલીકૃતદ્વિઙ્મુખઃ ।
મૃગલક્ષ્મા તમઃ શાન્ત્યૈ, શાન્તિનાથ જિનોઽસ્તુવઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

શાંતિ સુહંકર સાહિબો, સંચમ અવધારે,
સુમિત્રને ઘેર પારણું, ભવ પાર ઉતારે ;
વિચરંતા અવની તળે, તપ ઉગ્ર વિહારે,
જ્ઞાનધ્યાન એક તાનથી, તિર્થંચને તારે.

પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૧૬માં તીર્થંકર 'શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન'ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી શાંતિનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૯ કોટાકોટી, ૯ લાખ, ૯ હજાર અને ૯૯૯ મુનિવરો મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણાં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ. અને છેલ્લે શાંતિનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી એક કોડ પૌષ્ઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

જીવનમાં મેળવો નીતિથી, ભોગવો રીતી થી અને આપો પ્રિતી થી.

(૨૬) શ્રી મહાવીરસ્વામિ ભગવાનની ટૂંક

❖ આ ટૂંક યાત્રિકોના દર્શનાર્થે બનાવવામાં આવી છે. ❖

ચોવીસમાં તીર્થકર 'શ્રી મહાવીરસ્વામિ ભગવાન' એકાકી

- ❖ બે ઉપવાસ (છક) કરી
- ❖ સમોવસરણમાં પર્યટાસને
- ❖ આસો વદ અમાસની રાતે છેલ્લે પહોરે સર્વાર્થસિદ્ધ મુહુર્તમાં પાવાપુરીમાં મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
શ્રીમતે વીરનાથાય, સનાથાયાદભુતશ્રિયા ।
મહાનન્દસરોરાજ-મરાલાયાહતે નમઃ ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

મહાવીર જિણાંદા, રાય સિદ્ધાર્થ નંદા,
લંછન મૃગ-ઇંદા, જાસ પાસે સોહંદા ;
સુર નર વર ઇંદા, નિચ સેવા કરંદા,
ટાળે ભવ ઇંદા, સુખ આપે અમંદા.
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

શ્રી મહાવીર સ્વામિ ભગવાન ની આરાધના નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી મહાવીર સ્વામિને નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ. અને છેલ્લે મહાવીર સ્વામિ ભગવાનની 'જય'બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી અચિંત્ય લાભ મળે છે.

તમારા સુખમાં તમે કોઈને સાચવશો ,તો તમારા દુઃખમાં કોઈ તમને સાચવશે.

(૨૭) શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાનની ટૂંક

(પ્રભાસગિરિ ટૂંક)

- પૂર્વેઅહીં સાતમાં તીર્થકર 'શ્રી સુપાર્શ્વનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર
- ❖ ૫૦૦ મુનિવરો સાથે
 - ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
 - ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
 - ❖ મહા વદી ૭ ના દિવસે મધ્યાહ્ન પછીના સમયે મોક્ષે ગયા

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ
શ્રી સુપાર્શ્વજિનેન્દ્રાય, મહેન્દ્રમહિતાંધયે : ।
નમશ્ચતુર્વર્ણસંઘ-ગગનાભોગભાસ્વતે ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

સુપાર્શ્વ જિન વાણી, સાંભળે જેહ પ્રાણી,
હૃદયે વહેંચાણી, તે તર્યા ભવ્ય પ્રાણી;
પાંત્રીશ ગુણ ખાણી, સૂત્રમાં જે ગુંથાણી,
ષટ્ શ્રવ્યશું જાણી, કર્મ પીલે જયું ઘાણી.
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૭માં તીર્થકર 'શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાન'ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે
ૐ હ્રીં શ્રી સુપાર્શ્વનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો
૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર કુલ ૪૯ કોટાકોટી, ૮૪ કોડ, ૭૨ લાખ, ૭ હજાર મુનિવરો મોક્ષે
ગયા. તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું
કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ. અને
છેલ્લે સુપાર્શ્વનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી ૩૨ કોડ પૌષઘ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

ચમત્કાર ત્યાં નમસ્કાર નહીં, પણ નમસ્કાર ત્યાં ચમત્કાર.

૫૫

(૨૮) શ્રી વિમલનાથ ભગવાનની ટૂંક

(નિર્મલગિરિ ટૂંક)

પૂર્વે અહીં તેરમાં તીર્થકર 'શ્રી વિમલનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ ૬ હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ જેઠ વદ ૭ ની મધરાત પહેલા મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણાં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

વિમલસ્વામિનો વાય : કતકક્ષોદસોદરા : ।
જયન્તિ ત્રિજગચ્ચેતો-જલનૈર્મલ્યહેતવ : ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

વિમલ જિન જુહારો: પાપ સંતાપ વારો,
શ્યામાંબ મલ્હારો, વિશ્વ કીર્તિ વિસ્તારો ;
યોજન વિસ્તારો, જાસ વાણી પ્રસારો,
ગુણગણ આધારો, પુણ્યના એ પ્રકારો.
પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૧૩માં તીર્થકર 'શ્રી વિમલનાથ ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે
ૐ હ્રીં શ્રી વિમલનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો
૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર કુલ ૧ કોડ, ૭૬ લાખ, ૬ હજાર અને ૭૪૨ મુનિવરો મોક્ષે ગયા.
તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું
કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણાં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.
અને છેલ્લે વિમલનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી એક કોડ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

અહીંયાં જે છોડીને જવાનું છે, તેના માટે આટલી બધી મહેનત શું કામની ?

(૨૯) શ્રી અજીતનાથ ભગવાનની ટૂંક

(સિદ્ધવરગિરી ટૂંક)

પૂર્વેઅહીં બીજા તીર્થકર 'શ્રી અજીતનાથજી ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ એક હજાર મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ ચૈત્ર સુદ ૫ ના દિવસે પ્રભાત કાળે મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

અર્હન્તમજિતં વિશ્વ-કમલાકર ભાસ્કરમ્ ।
અમ્ભાનકેવલાડદર્શ-સંક્રાન્તજગતં સ્તુવે ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

વિજયા સુત વંદો, તેજથી જયું દિણંદો,
શીતલાએ ચંદો, ધીરતાએ ગિરિંદો ;
મુખ જિમ અરવિંદો, જાસ સેવે સુરિંદો,
હો પરમાણંદો, સેવના સુખ કંદો.

પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૨જા તીર્થકર 'શ્રી અજીતનાથ ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે
ૐ હ્રીં શ્રી અજીતનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો
૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર

કુલ ૧ અબજ, ૮૦ કોડ, ૮૪ લાખ મુનિવરો મોક્ષે ગયા. તે તમામ સિદ્ધ
આત્માઓને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી
“નમો સિદ્ધાણં” પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ.
અને છેલ્લે અજીતનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી ૩૨ કોડ પૌષઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

હે જીવ ! તું શું કામ કરે બીજા 'પર' રોષ ? બધો જ છે તારા કરેલા કરમનો દોષ.

(30) શ્રી નેમનાથ ભગવાનની ટૂંક

❖ આ ટૂંક યાત્રિકોના દર્શનાર્થે બનાવવામાં આવી છે. ❖

બાવીસમાં તીર્થકર 'શ્રી નેમનાથ ભગવાન'

- ❖ પરક મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાનું અનશન કરી
- ❖ પર્યકાસને બેસી ગિરનાર તીર્થ પર્વત ઉપર
- ❖ અષાઢ સુદ-૮ ની રાતના પૂર્વ ભાગમાં મોક્ષે ગયા.

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

યદુવંશસમુદ્રેન્દુઃ કર્મકક્ષહુતાશન : ।

અરિષ્ટનેમિર્ભગવાન, ભૂયાન્નોડરિષ્ટ-નાશન : ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

રાજુલ વર નારી, રૂપથી રતિ હારી,
તેહના પરિહારી, બાલથી બ્રહ્મચારી ;
પશુઓ ઉગારી, હુઆ ચારિત્રધારી,
કેવલ શ્રી સારી, પામીઆ ઘાતી વારી.

પછી એક ખમાસમણ દેવું.

'શ્રી નેમનાથ ભગવાન' ની આરાધના નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી નેમનાથાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર મોક્ષે ગયા તે તમામ સિદ્ધ આત્મોઅને બે હાથ જોડી, નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર કરીએ. અને છેલ્લે નેમનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી આગળની ટૂંક તરફ પ્રયાણ કરવું.

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી અચિંત્ય લાભ મળે છે.

સંબંધો ફક્ત 'ઉપયોગિતા' ના નહીં 'આત્મિચતા' ના પણ હોવા જોઈએ.

(૩૧) શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની ટૂંક

(સુવર્ણભદ્ર ગિરી/મેઘાડંબર ટૂંક)

પૂર્વે અહીં ત્રેવીસમાં તીર્થકર 'શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન' આ ટૂંક ઉપર

- ❖ ૩૩ મુનિવરો સાથે
- ❖ એક મહિનાના ઉપવાસ કરી
- ❖ ખડ્ગાસને કાઉસગ્ગ મુદ્રામાં
- ❖ શ્રાવણ સુદ ૮ ની રાતે પૂર્વ ભાગમાં મોક્ષે ગયા

વિધિ : (૧) નમો જિણાણં (૨) ત્રણ પ્રદક્ષિણા (૩) સ્તુતિ

કમઠે ઘરણેન્દ્રે ચ, સ્વોચિતં કર્મ કુર્વતિ ।

પ્રભુસ્તુલ્યમનોવૃતિઃ, પાર્શ્વનાથ : શ્રિયેઽસ્તુવ : ॥

ચૈત્યવંદનની થોય :

પાસજિણાંદા વામાનંદા, જબ ગરભે ડ્હી,
સુપના દેખે અર્થ વિશેષે, કહે મઘવા મળી ;
જિનવર જાયા સુર હુલરાયા, હુઆ રમણી પ્રિયે,
નેમિરાજી ચિત વિરાજી, વિલોકિત વ્રત લીયે.

પછી એક ખમાસમણ દેવું.

૨૩ માં તીર્થકર 'શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન' ના 'નિર્વાણ' કલ્યાણક નિમિત્તે

ૐ હ્રીં શ્રી પાર્શ્વનાથ પારંગતાય નમઃ પદનો

૧૦૮-૨૭-૧૨ કે છેવટે ૩ વાર જાપ કરવો.

આ ટૂંક ઉપર કુલ

૨૪ લાખ મુનિવરો મોક્ષે ગયા. તે તમામ સિદ્ધ આત્માઓને બે હાથ જોડી નજર સમક્ષ સિદ્ધ ભગવંતોનું કલ્પના ચિત્ર ઉભું કરી "નમો સિદ્ધાણં" પદ દ્વારા ચાલો નમસ્કાર

કરીએ. અને છેલ્લે પાર્શ્વનાથ ભગવાનની 'જય' બોલાવી

આ ટૂંકની યાત્રા કરવાથી ૧ ક્રોડ પૌષ્ઠ ઉપવાસનું ફળ મળે છે.

તળેટી તરફ પ્રયાણ કરવું.

સારા કામમાં આળશ અને નહારા કામમાં કરેલી ઉતાવળ પ્રશ્નાતાપ માટે થાય છે.

૫૯